

PIYELONEFRIT KASALLIGIDA HAMSHIRALIK JARAYONI.

Xudoberganova Mahliyo Abdurahim qizi:

Rishton Abu Ali ibn Sino

nomidagi jamoat salomatligi

texnikumi yetakchi o'qituvchisi.

Annotatsiya : Ushbu maqolada piyelonefrit kasalligida hamshiralik jarayonining bosqichlari, bemorni baholash, hamshiralik tashxisini qo'yish, rejalashtirish, amaliy aralashuvlar va natijalarni baholash masalalari yoritilgan. Piyelonefrit buyrak to'qimasi va jomining infeksiyon-yallig'lanish kasalligi bo'lib, o'z vaqtida to'g'ri parvarish qilinmasa og'ir asoratlarga olib kelishi mumkin. Maqolada hamshiraning mustaqil va shifokor bilan hamkorlikdagi faoliyati, bemor xavfsizligi, gigiyena, parhez va profilaktika masalalari keng tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Piyelonefrit, hamshiralik jarayoni, buyrak yallig'lanishi, infeksiya, parvarish, diurez nazorati, antibiotikoterapiya, gipertermiya, profilaktika.

Piyelonefrit — bu buyrak jomi va parenximasining infeksiyon-yallig'lanish kasalligi bo'lib, u asosan bakterial etiologiyaga ega. Kasallik ko'pincha pastki siydik yo'llaridan yuqoriga ko'tariluvchi infeksiya natijasida yuzaga keladi. Klinik amaliyotda piyelonefrit o'tkir va surunkali shakllarda uchraydi. O'tkir piyelonefrit to'satdan boshlanib, yuqori isitma, bel sohasida og'riq, dizurik belgilar va umumiy intoksikatsiya bilan namoyon bo'ladi. Surunkali shakli esa asta-sekin rivojlanib, buyrak to'qimasining fibrozlanishi va funksional yetishmovchilikka olib kelishi mumkin.

Zamonaviy tibbiyotda piyelonefritni davolash kompleks yondashuvni talab qiladi. Bu jarayonda shifokor bilan bir qatorda hamshiraning roli ham nihoyatda muhimdir. Hamshira bemorning umumiy holatini muntazam kuzatadi, hayotiy ko'rsatkichlarni nazorat qiladi, dori vositalarini to'g'ri va o'z vaqtida qo'llaydi hamda bemorga gigiyena va profilaktika bo'yicha tavsiyalar beradi. Shuningdek,

hamshiralik jarayoni bemor xavfsizligini ta'minlash, asoratlarni erta aniqlash va ularning oldini olishga qaratilgan tizimli faoliyatni o'z ichiga oladi.

Hamshiralik jarayoni besh bosqichdan iborat bo'lib, ular: bemorni baholash, hamshiralik tashxisini qo'yish, rejalashtirish, amaliy aralashuv va natijalarni baholashdan iborat. Mazkur bosqichlarning har biri piyelonefrit bilan og'rigan bemorni samarali parvarishlashda muhim o'rin tutadi.

Piyelonefrit kasalligida hamshiralik jarayoni bemorni kompleks baholashdan boshlanadi. Baholash jarayonida hamshira bemorning shikoyatlarini, kasallik tarixini, tana haroratini, puls va arterial qon bosimini aniqlaydi. Odatda bemorda 38–40°C gacha isitma, bel sohasida og'riq, umumiy holsizlik, titroq va dizurik belgilar kuzatiladi. Siydik ajralishining xususiyatlari — miqdori, rangi, tiniqligi va hidiga e'tibor qaratiladi. Laborator tekshiruv natijalari, xususan, umumiy siydik tahlilida leykotsituriya, bakteriuriya, qon tahlilida esa leykotsitoz aniqlanishi mumkin.

Olingan ma'lumotlar asosida hamshiralik tashxisi shakllantiriladi. Piyelonefritda ko'pincha gipertermiya, o'tkir og'riq sindromi, suyuqlik tanqisligi xavfi, siydik ajralishining buzilishi va intoksikatsiya kabi muammolar aniqlanadi. Shundan so'ng hamshira bemor uchun individual parvarish rejasini tuzadi. Rejalashtirish bosqichida asosiy maqsadlar sifatida tana haroratini me'yorlashtirish, og'riqni kamaytirish, infeksiyani bartaraf etishga ko'maklashish, buyrak funksiyasini saqlash va asoratlarning oldini olish belgilanadi.

Amaliy bosqichda hamshira mustaqil va shifokor ko'rsatmasiga asoslangan aralashuvlarni amalga oshiradi. O'tkir davrda bemorga yotoq rejimi tavsiya etiladi. Tana harorati muntazam ravishda o'lchanadi, arterial qon bosimi va puls nazorat qilinadi. Sutkalik diurez hisoblanadi, chunki buyrak faoliyatini baholashda bu muhim ko'rsatkichdir. Agar qarshi ko'rsatmalar bo'lmasa, bemorga kuniga 2–2,5 litr suyuqlik ichish tavsiya etiladi. Parhez stol №7 asosida tuz va o'tkir taomlar cheklanadi.

Shifokor ko'rsatmasiga muvofiq antibiotiklar, antipiretiklar, spazmolitiklar va infuzion terapiya qo'llanadi. Hamshira dori vositalarining dozasi va yuborish

vaqtiga qat'iy rioya qiladi, nojo'ya ta'sirlarni kuzatadi va zarur hollarda shifokorga xabar beradi. Shuningdek, bemorga shaxsiy gigiyena qoidalarini tushuntirish, ayniqsa ayollarda siydik yo'llari infeksiyasining oldini olish bo'yicha profilaktik maslahatlar berish muhim hisoblanadi.

Natijalarni baholash bosqichida bemorning umumiy ahvoli, tana harorati, og'riq darajasi va laborator ko'rsatkichlari qayta tahlil qilinadi. Agar harorat pasayib, og'riq kamayib va siydik ko'rsatkichlari yaxshilansa, parvarish samarali deb baholanadi. Aks holda davolash va parvarish rejasi qayta ko'rib chiqiladi.

Piyelonefritda to'g'ri tashkil etilgan hamshiralik parvarishi kasallikning surunkali shaklga o'tishini, buyrak yetishmovchiligi va urosepsis kabi og'ir asoratlarning rivojlanishini oldini olishda muhim omil hisoblanadi.

Piyelonefrit kasalligida hamshiralik jarayoni bemorni samarali davolash va sog'ayishini tezlashtirishda muhim ahamiyatga ega. Hamshiraning tizimli va mas'uliyatli yondashuvi bemor holatini barqarorlashtirish, asoratlarning oldini olish va sog'lom turmush tarzini shakllantirishga xizmat qiladi. Kompleks va ilmiy asoslangan hamshiralik parvarishi buyrak funksiyasini saqlash hamda bemorning hayot sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

1. Ziyoyev M. Terapiya. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
2. Ichki kasalliklar propedevtikasi. Toshkent, 2019.
3. Hamshiralik ishi asoslari. Toshkent, 2018.
4. Nefrologiya asoslari. Toshkent, 2021.
5. O'zbekiston Respublikasi SSV klinik protokollari. Toshkent, 2022.
6. Shukurov B. Ichki kasalliklar. Toshkent, 2017.
7. Tibbiyot hamshirasi qo'llanmasi. Toshkent, 2019.
8. Xudoyberdiyev A. Klinik farmakologiya asoslari. Toshkent, 2020.
9. Nefrologiya va gemodializ asoslari. Toshkent, 2021.
10. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO) tavsiyalari, 2022.